

**EMEKLİLİĞE YÖNELİK TAAHHÜTTE BULUNAN KURULUŞLAR TARAFINDAN
AKTÜERYAL DENETİM KAPSAMINDA GÖNDERİLECEK
ELEKTRONİK VERİ SETLERİNE VE AKTÜERYA RAPORUNA İLİŞKİN GENELGE (2015/35)**

Bu Genelge, 1/3/2009 tarihli ve 27156 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Emekliliğe Yönelik Taahhütte Bulunan Kuruluşların Aktüeryal Denetimi Hakkında Yönetmelik ("Yönetmelik") uyarınca Hazine Müsteşarlığına ("Müsteşarlık") gönderilecek elektronik veri setlerine ve aktüerya raporuna ilişkin esas ve usulleri yeniden belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Bu çerçevede, Ek-1A, Ek-1B ve Ek-2'de bulunan Aktüerya Raporu Şablonları ve Aktüerya Raporu Rehberi güncellenmiştir.

I. Elektronik Veri Setleri

1- Hizmet sunucusu, Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, ihtiyaçlara göre gözden geçirilen "Veri Seti 1 -Hizmet Sunucusu Bilgileri" ve "Veri Seti 2 - Dönemiçi Üye Hareketleri" başlıklı veri setlerini altışar aylık dönemler halinde hazırlayarak ilgili olduğu dönemi takip eden ikinci ayın sonuna kadar; "Veri Seti 3 - Genel Aktüeryal Veriler", "Veri Seti 4 - Üye ve Hak Sahibi Bilgileri" ve "Veri Seti 5 - Genel Mali Veriler" başlıklı veri setlerini ise yıllık olarak hazırlayarak müteakip Mayıs ayı sonuna kadar Müsteşarlığa göndermek zorundadır.

2- 16 Mayıs 2011 tarihinden itibaren başlatılan yeni uygulama çerçevesinde veri setleri, www.aktueryaldenetim.org bağlantısından elektronik olarak doldurulup kayıt altına alınacaktır. Elektronik veri setlerinin yer aldığı bağlantıya her bir hizmet sunucusu için tanımlanan ve Müsteşarlıkça hizmet sunucularına gönderilen kullanıcı adı ve şifre ile erişim sağlanabilecektir. Bu kapsamda, veri setleri e-posta veya posta ile ayrıca Müsteşarlığa gönderilmeyecektir.

3- Hizmet sunucuları, kendilerine özel kullanıcı adı ve şifre ile eriştikleri alanda, kendileriyle ilgili veri seti şablonlarını, ekranlardaki bilgi ve yönlendirmeleri dikkate alarak doldurup kayıt altına alacaktır.

4- Veri seti şablonlarının doldurulmasına ve kaydedilmesine ilişkin her türlü soru ve bilgi talebi sgm_vasa@hazine.gov.tr elektronik posta adresine iletilir.

II. Aktüerya Raporu

1- Aktüerya raporu, Müsteşarlık nezdinde tutulan aktüerler siciline kayıtlı bir aktüer tarafından hazırlanır ve imzalanır.

2- Hazırlanan aktüerya raporunun özeti hizmet sunucusu bünyesindeki üye veya çalışanlara aktüerya raporunun gönderim sıklığına göre Yönetmeliğin 9 uncu maddesi uyarınca duyurulur.

3- Aktüer, aktüerya raporunun hazırlanmasında; hizmet sunucusunun hukuki statüsünü ve emeklilik taahhüt tipini göz önünde bulundurur, Yönetmelik'te ve bu Genelge'de yer alan esaslar ile hizmet sunucusunun taahhüt tipine göre Ek-1'de yer alan Aktüerya Raporu Şablonunu ve Ek-2'te yer alan Aktüerya Raporu Rehberini dikkate alır.

4- 2/4/2011 tarihli düzenleme kapsamında Yönetmeliğin 7 nci maddesi Müsteşarlığa, emeklilik taahhüt tipini, üye sayısını ve taahhüt büyüklüğünü dikkate alarak aktüerya raporunun gönderim süre ve tarihlerini, hizmet sunucusunun aktüeryal denetim açısından önemine göre farklı olacak şekilde belirleyebilme yetkisi vermektedir. Bu çerçevede, aktüerya raporunun gönderimi bakımından hizmet sunucuları aşağıda belirtilen üç grupta toplanmış olup, hizmet sunucularının hangi grupta oldukları Müsteşarlıkça kendilerine bildirilecektir.

- Birinci Grup: Aktüerya raporunu her yıl hazırlatıp müteakip yılın Mayıs ayı sonuna kadar Müsteşarlığa gönderecektir.

- İkinci Grup: Aktüerya raporunu her yıl hazırlatıp müteakip yılın Eylül ayı sonuna kadar Müsteşarlığa gönderecektir.

- Üçüncü Grup: Aktüerya raporunu iki yılda bir hazırlatıp müteakip yılın Mayıs ayı sonuna kadar Müsteşarlığa gönderecektir.

5- Bir emeklilik taahhüt planı kapsamındaki aktif ve pasif üye sayısı toplamının 20 kişinin altında olması durumunda, aynı sermaye grubuna bağlı hizmet sunucuları için ortak veya konsolide

edilmiş aktüerya raporu hazırlanabilir. Bu durumda, hazırlanan aktüerya raporunun her bir hizmet sunucusu ve emeklilik taahhüt planı bazında bilgileri içermesi gerekir.

6- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20 nci maddesine göre faaliyet gösteren hizmet sunucuları için hazırlanacak aktüerya raporunda, söz konusu hizmet sunucularının varlık ve yükümlülüklerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna devrine ilişkin mevzuat da dikkate alınarak belirlenen ve Ek-2'de bulunan Aktüerya Raporu Rehberindeki hususlar dikkate alınır.

7- Aktüerya raporunda, hizmet sunucusu tarafından üyelerine veya çalışanlarına emeklilik taahhüt planı kapsamında sunulan hizmet, fayda ve taahhütlere ilişkin katkılar ve yükümlülükler ayrı ayrı hesaplanır. Hizmet sunucusuna ilişkin sağlıklı bir değerlendirmenin yapılabilmesini teminen varsa emeklilik taahhüt planı kapsamında olmayan hizmet, fayda ve taahhütlere (sağlık hizmetleri vb.) ilişkin genel hesaplamalara da aktüerya raporunda yer verilir. Gelir ve giderlerin hizmet, fayda ve taahhütlere göre dağıtılamadığı durumlarda dağıtım, aktüer tarafından belirlenen makul dağıtım kriterlerine göre yapılır.

8- Aktüerya raporunda, varlıkların değerlemesinde aşağıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulur.

a) Varlıkların değerinin belirlenmesinde her bir varlık ayrı ayrı dikkate alınır.

b) Piyasada alım ve satımı yapılan menkul kıymetler hesaplama tarihindeki piyasa değeri üzerinden değerlendirilir.

c) Sabit getirili menkul kıymetlerin hesaplama tarihindeki piyasa değerinin belirlenmesinde gün esasına göre işlem yapılır.

ç) Gayrimenkuller arsa ve bina olarak ayrıştırılır, varsa bunların beklenen kira gelirlerinin bugünkü değerleri hesaplanır. Gayrimenkullerin değerinin, ilgili mevzuata uygun olarak son bir yıl içinde düzenlenmiş gayrimenkul ekspertiz raporuna göre belirlenmesi esastır. Bununla birlikte, özellikle piyasa değeri kolaylıkla belirlenemeyen gayrimenkullerin ve diğer duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payının yüksek olduğu ve bunun aktüeryal dengeye ilişkin değerlendirmeyi etkileyeceği durumlarda aktüer, bu varlıkların güncel değerine ilişkin ihtiyatlı tahminlerde bulunur, gerektiğinde hesaplamalarda belirli bir güvenlik marjını dikkate alarak varlıkların güncel piyasa değerlerinin belirli bir oranını kullanabilir veya bu varlıkların bir kısmının yahut tamamının piyasa değerinin uzman kişilerce yeniden tespitine yönelik olarak hizmet sunucusundan talepte bulunur.

d) İştiraklerin değerinin belirlenmesinde, esas itibarıyla varsa piyasa değeri, hizmet sunucusunun öngörüler, iştirakin nakit akışı ve aktif büyüklüğü gibi hususlar dikkate alınır. Güncel değerinin aktüeryal dengeyi etkilemeyecek düzeyde olduğuna kanaat getirilmesi durumunda iştirakler, bilanço değeri üzerinden de hesaplamalara dâhil edilebilir. Böyle bir durum olması halinde bu husus aktüerya raporunda belirtilir.

9- Aktüerya raporunun hazırlanmasına ve gönderimine ilişkin her türlü soru ve bilgi talebi sgm_vasa@hazine.gov.tr elektronik posta adresine iletilebilir.

III. Aktüerya Raporu Sonucuna Göre Yapılacak İşlemler

1- Müsteşarlıkça yapılan değerlendirme sonucunda aktüeryal dengenin bozulduğunun yahut üyelerin ve çalışanların haklarının tehlikeye düştüğünün tespit edilmesi durumunda Müsteşarlık,

a) Tespit edilen hususlarla ilgili olarak, hizmet sunucusundan alınması planlanan gelir arttırıcı, gider azaltıcı tedbirleri talep edebilir,

b) Talep edilen tedbirlerin izlenmesini teminen Madde 5 kapsamında yerinde denetim yapabilir,

c) Hizmet sunucusunun tabi olduğu mevzuat gereğince varsa ilgili bulunduğu kurumu hizmet sunucusunun durumu hakkında bilgilendirebilir.

Bu madde kapsamında talep edilen tedbirlere ilişkin olarak ilgili hizmet sunucusu Müsteşarlığa bir zaman çizelgesi sunar.

IV. İptal Edilen Genelgeler

13/05/2011 tarihli ve 2011/11 sayılı Emekliliğe Yönelik Taahhütte Bulunan Kuruluşlar Tarafından Aktüeryal Denetim Kapsamında Gönderilecek Elektronik Veri Setlerine ve Aktüerya Raporuna İlişkin Genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

EK 1A- “Emekliliğe Yönelik Taahhütte Bulunan Kuruluşlarca Hazırlanacak Aktüerya Raporu için Örnek Şablon (Tanımlanmış Fayda Esaslı ve Karma Planlar)”

EK 1B- “Emekliliğe Yönelik Taahhütte Bulunan Kuruluşlarca Hazırlanacak Aktüerya Raporu için Örnek Şablon (Tanımlanmış Katkı Esaslı Planlar)”

EK 2- “Emekliliğe Yönelik Taahhütte Bulunan Kuruluşlar için Aktüerya Raporu Rehberi”

EK-1A

Aktüerya Raporu için Örnek Şablon (Tanımlanmış Fayda Esaslı ve Karma Planlar)

1. Rapor özeti

Rapor özeti, çalışmanın amacı, kapsamı (hizmet sunucusu ve emeklilik taahhüt planı), aktüeryal değerlendirmede kullanılan temel yöntem ve yaklaşımlar ile temel bulgular ve buna bağlı olarak yapılan kısa-orta-uzun vadeli önerileri içerir. Özet, plan katılımcılarının da anlayacağı biçimde, mümkün olduğu ölçüde teknik dilden uzak yazılır.

Rapor özetinde çalışma esnasında temel senaryoda kullanılan önemli varsayım ve sonuçlar bir sayfayı geçmeyecek bir tablo şeklinde sunulur. Söz konusu tablonun asgari içeriğine aşağıda yer verilmiştir.

<u>Varsayımlar</u>	
☐ Hesaplamalarda yeni üye girişi olmayacağı varsayılmıştır.	☐ Hesaplamalarda yeni üye girişi olacağı varsayılmıştır.
Mortalite Tablosu: ...	
<u>Faiz Oranı</u>	
☐ Reel	☐ Nominal
Teknik Faiz Oranı: ...	Teknik Faiz Oranı: ...
Getiri Oranı*: ...	Getiri Oranı*: ...
	Enflasyon Oranı: ...
<u>Maddi Duran Varlıklar</u>	
Son değerlendirme tarihi: ... ve bu tarih itibarıyla defter değeri (TL): ...	
☐ Raporda defter değeri kullanılmıştır.	☐ Raporda güncel piyasa değerinin bulunmasına yönelik tahmini değer kullanılmıştır (TL): ...
<u>Aktüeryal Denge **</u>	
(A) Mevcut Varlık (TL): ...	
(B) Gelecekteki Gelirlerin Peşin Değeri (TL): ...	
(C=A+B) Aktüeryal Varlık (TL): ...	(D) Aktüeryal Yükümlülük (TL): ...
(C-D) Aktüeryal Fazla/Açık (TL): ...	(C/D) Karşılama Düzeyi: ...

(*) Teknik faiz oranının, getiri oranına eşit olmadığı hesaplamalar için belirtilir.

(**) Karma planlarda, aktüeryal denge hesabı sadece ortak hesaplar için yapılır.

2. Hizmet sunucusuna ait genel bilgiler ile üye bilgileri

Hizmet sunucusunun kurumsal yapısı, üye ve personel sayısı, faaliyet konuları, mali büyüklüğü, iş ve işlemlerini yürütme şekli, bilgi işlem altyapısı, kayıt düzeni ile aktüeryal analizde önem arz edebilecek varsa diğer hususlar bu kısımda belirtilir.

Tasfiye halindeki hizmet sunucuları için tasfiye planına dair değerlendirmelere bu bölümde yer verilir.

Emeklilik taahhüt planı kapsamındaki kişilerin yaş ve cinsiyet dağılımları ile aktif-pasif olma durumlarına göre dağılımları belirtilir. Bu bölümde ayrıca, aktüerin önem arz ettiğini düşündüğü diğer değişkenlere göre de dağılımlara yer verilir.

3. Veri kalitesi

Hizmet sunucusunun takip ettiği veriler, bunların kayıt yöntemleri ve saklanma şekli (dijital/defter vb.) hakkındaki bulgular belirtilmelidir. Ayrıca, aktüere değerlemeye esas olmak üzere sağlanan verinin niteliği bu bölümde irdelenmelidir. Aktüer, varsa, verinin niceliği ve güvenilirliği konusundaki öznel yargılarını rapora ekler.

Hizmet sunucusu tarafından sağlanan faydalar ile katkıların, taahhüt/hizmet bazında ayrı ayrı izlenebilmesine olanak sağlayan altyapının olup olmadığı açık bir şekilde belirtilir. Eğer böyle bir altyapı yoksa bu dağıtım, uygun yöntemlerle aktüer tarafından yapılır ve uygulanan dağıtım yöntemleri bu bölümde belirtilir.

Sağlanan fayda/taahhütlere karşılık herhangi bir varlık tutulup tutulmadığı, tutuluyorsa fayda/taahhüt bazında ayrılıp ayrılmadığı belirtilir.

4. Aktüeryal Metod

Aktüeryal değerlendirmede kullanılan metod ve temel yaklaşımlar (projected unit credit, current unit credit vb.) ile kullanılan metodun neden seçildiğine ilişkin açıklamalar bu bölümde belirtilir.

5. Varsayımlar

Değerlemede kullanılan iskonto ve getiri oranı varsayımları ile demografik, ekonomik ve diğer varsayımlar burada açık bir şekilde belirtilir. Varsayımların, dayandırıldığı verilerle tutarlı olması sağlanmalıdır.

Prensip olarak, emeklilik öncesi ve emeklilik sonrası dönemlere ilişkin hesaplamalarda farklı vefat/yaşam tabloları (emeklilik öncesi için mortalite, emeklilik sonrası için annüite tablosu) kullanılmalıdır. Ancak, aktüerin takdiri doğrultusunda, uygulamanın nedeni net bir şekilde açıklanmak koşuluyla, her iki dönem için tek bir tablo kullanılması da mümkündür.

Kullanılan iskonto ve getiri oranı prensip olarak reel faiz olmalıdır. Ancak, uygulamanın nedeni net bir şekilde açıklanmak koşuluyla, nominal faiz de kullanılabilir. Raporda, reel faizin mi yoksa nominal faizin mi kullanıldığı hususu açık bir şekilde belirtilmelidir.

6. Emeklilik taahhüt planının genel çerçevesi ve sağlanan faydalar

Emeklilik taahhüt planlarının amacı ve içeriği, sağlanan faydalar, ilgili faydanın hesaplanış şekli, faydanın önemlilik derecesi, faydalanma koşulları, faydanın üyenin ölümünden sonra devam edip etmediği ve hizmet sunucusu tarafından verilen açık veya örtülü garantiler gibi hususları da kapsayan detaylı açıklamalara bu kısımda yer verilir.

Ayrıca varsa, emeklilik taahhüt planı kapsamında olmayan, ancak hizmet sunucusu tarafından verilen diğer hizmet ve faydalara (sağlık hizmetleri, kredi olanakları vb.) yahut emeklilik taahhüt planında yer alan ancak uygulamada üyelere sunulmayan hizmet ve faydalara ilişkin genel tespit ve açıklamalara burada yer verilir.

Bu bilgiler ışığında, hizmet sunucusunun taahhüt tipinin Tanımlanmış Fayda Esaslı (DB)/Tanımlanmış Katkı Esaslı (DC)/Karma (H) alanlarından hangisine girdiği ve bu sınıflandırmanın Hazine Müsteşarlığında kayıtlı taahhüt tipi ile uyumu hakkında görüş bildirilmelidir.

7. Yükümlülükler

Plan kapsamında sunulan fayda ve taahhütler nedeniyle oluşan yükümlülüklerle ilişkin detaylı analiz ve değerlendirmelere bu bölümde yer verilir.

Hesaplanan yükümlülükler, kazanılmış haklar (geçmiş hizmete karşılık gelen yükümlülükler) ve gelecekte kazanılacak haklar (gelecekteki hizmete karşılık gelen yükümlülükler) şeklinde ayrıştırılır.

Değerlemelerde plan üyelerinin tamamı dikkate alınmalı ve hesaplamalar mümkün olduğunca kişisel temelde yapılmalıdır.

8. Varlıklar ve varlık yönetimi

Plan kapsamındaki varlıklara, bunların dağılımına ve güncel değerlerine ilişkin detaylı bilgi ve değerlendirmelere bu bölümde yer verilir. Varlık değerlemesinde 2011/11 nolu Genelge'de belirtilen hususlar göz önünde bulundurulur.

Fon/varlık yönetimi sürecine ilişkin bilgi ve değerlendirmelere de bu bölümde yer verilir.

Varlık/fon yönetimi gideri, aidatlar, hizmet alım bedelleri gibi yatırım performansına doğrudan yansıtılamayan giderler burada belirtilmeli ve hesaplamalara dahil edilmelidir.

Karma esaslı planlar için; yatırım performansı ile yatırım ilkeleri, yatırım ilkelerinin belirlenme yöntemleri, yatırım performansının izlenebilirliği ve şeffaflığı hakkında da detaylı bilgi verilmelidir.

Yükümlülüklerine karşılık bir varlık tahsis etmeyen planlar için; varlıkların güncel değerlemesi, varlıklardan sağlanan yatırım gelirlerinin hesaplanması gibi hususlara değinilmez. Buna karşılık, yükümlülüklerin ne şekilde karşılandığına ilişkin bilgi ve değerlendirmeler ile varsa karşılık hesaplama analizlerine yer verilir.

9. Duyarlılık ve nakit akış analizi

İskonto ve getiri oranı, mortalite tablosu, ücret artış oranı, enflasyon ve aktüerin belirleyeceği diğer kritik değişkenlere göre duyarlılık analizi yapılır.

Baz senaryoya ve duyarlılık değişkenlerine göre yapılan asgari 10 yıllık nakit akış analizlerine burada yer verilir. Nakit akış analizinde, aidat/prim geliri ve ödenen tazminatlar gibi kalemlerin yanı

sıra, nakit akışına etki eden tüm diğer önemli gelir ve gider kalemleri (örn: genel giderler, temettü gelirleri vb.) de dikkate alınır.

Yükümlülükleri için varlık tahsis etmeyen planlar için nakit akış analizi yapılmaz.

10. Sonuç ve öneriler

Bu bölümde, aktüeryal dengeye ve bunun kısa-orta-uzun vadede sürdürülebilirliğine dair değerlendirmeye yer verilir. Varsa aktüeryal açığın giderilebilmesi için veya dengenin korunabilmesi için alınabilecek önlemler önem sırasına göre belirtilir.

Emeklilik taahhütlerine ilişkin genel değerlendirmeye, yükümlülükler ile varlıkların vade yapısının uyumuna ve aktüerin bu ve diğer konulardaki iyileştirme önerilerine önem sırasına göre bu bölümde yer verilir.

11. Aktüer bilgileri

Bu bölümde raporu hazırlayan aktüerin adı ve sicil numarası ile aktüerin ıslak imzası bulunmalıdır.

EK-1B

Aktüerya Raporu için Örnek Şablon (Tanımlanmış Katkı Esaslı Planlar)

1. Rapor özeti

Rapor özeti, çalışmanın amacı, kapsamı (hizmet sunucusu ve emeklilik taahhüt planı) ile temel bulgular ve buna bağlı olarak yapılan kısa-orta-uzun vadeli önerileri içerir. Özet, plan katılımcılarının da anlayacağı biçimde, mümkün olduğu ölçüde teknik dilden uzak yazılır.

Rapor özetinde çalışma esnasında temel senaryoda kullanılan önemli varsayım ve sonuçlar bir sayfayı geçmeyecek bir tablo şeklinde sunulur. Söz konusu tablonun asgari içeriğine aşağıda yer verilmiştir.

<u>Varsayımlar</u>	
☐ Hesaplamalarda yeni üye girişi <u>olmayacağı</u> varsayılmıştır.	☐ Hesaplamalarda yeni üye girişi <u>olacağı</u> varsayılmıştır.
Mortalite Tablosu: ...	
<u>Faiz Oranı</u>	
☐ Reel	☐ Nominal
Getiri Oranı: ...	Getiri Oranı: ...
	Enflasyon Oranı: ...
<u>Maddi Duran Varlıklar</u>	
Son değerlendirme tarihi: ... ve bu tarih itibarıyla defter değeri (TL): ...	
☐ Raporda defter değeri kullanılmıştır.	☐ Raporda güncel piyasa değerinin bulunmasına yönelik tahmini değer kullanılmıştır (TL): ...

2. Hizmet sunucusuna ait genel bilgiler ile üye bilgileri

Hizmet sunucusunun kurumsal yapısı, üye ve personel sayısı, faaliyet konuları, mali büyüklüğü, iş ve işlemlerini yürütme şekli, bilgi işlem altyapısı, kayıt düzeni ile analizde önem arz edebilecek varsa diğer hususlar bu kısımda belirtilir.

Tasfiye halindeki hizmet sunucuları için tasfiye planına dair değerlendirmelere bu bölümde yer verilir.

Emeklilik taahhüt planı kapsamındaki kişilerin yaş ve cinsiyet dağılımları ile aktif-pasif olma durumlarına göre dağılımları belirtilir. Bu bölümde ayrıca, aktüerin önem arz ettiğini düşündüğü diğer değişkenlere göre de dağılımlara yer verilir.

3. Veri kalitesi

Hizmet sunucusunun takip ettiği veriler, bunların kayıt yöntemleri ve saklanma şekli (dijital/defter vb.) hakkındaki bulgular belirtilmelidir. Aktüer, varsa, verinin niceliği ve güvenilirliği konusundaki öznel yargılarını rapora ekler.

Hizmet sunucusu tarafından sağlanan faydalar ile katkıların, taahhüt/hizmet bazında ayrı ayrı izlenebilmesine olanak sağlayan altyapının olup olmadığı açık bir şekilde belirtilir. Eğer böyle bir altyapı yoksa bu dağıtım, uygun yöntemlerle aktüer tarafından yapılır ve uygulanan yöntemler bu bölümde belirtilir.

4. Varsayımlar

Analizde kullanılan katkı payı düzeyi ve getiri oranı varsayımları ile demografik, ekonomik ve diğer varsayımlar burada açık bir şekilde belirtilir. Varsayımların, dayandırıldığı verilerle tutarlı olması sağlanmalıdır.

Kullanılan getiri oranı prensip olarak reel faiz olmalıdır. Ancak, uygulamanın nedeni net bir şekilde açıklanmak koşuluyla, nominal faiz de kullanılabilir. Raporda, reel faizin mi yoksa nominal faizin mi kullanıldığı hususu açık bir şekilde belirtilmelidir.

5. Emeklilik taahhüt planının genel çerçevesi ve sağlanan faydalar

Emeklilik taahhüt planlarının amacı ve içeriği, sağlanan faydalar, ilgili faydanın hesaplanış şekli, faydalanma koşulları, faydanın üyenin ölümünden sonra devam edip etmediği ve hizmet sunucusu tarafından verilen açık veya örtülü garantiler gibi hususları da kapsayan detaylı açıklamalara bu kısımda yer verilir.

Ayrıca varsa, emeklilik taahhüt planı kapsamında olmayan, ancak hizmet sunucusu tarafından verilen diğer hizmet ve faydalara (sağlık hizmetleri, kredi olanakları vb.) yahut emeklilik taahhüt planında yer alan ancak uygulamada üyelere sunulmayan hizmet ve faydalara ilişkin genel tespit ve açıklamalara burada yer verilir.

Bu bilgiler ışığında, hizmet sunucusunun taahhüt tipinin Tanımlanmış Fayda Esaslı (DB)/Tanımlanmış Katkı Esaslı (DC)/Karma (H) alanlarından hangisine girdiği ve bu sınıflandırmanın Hazine Müsteşarlığında kayıtlı taahhüt tipi ile uyumu hakkında görüş verilmelidir.

6. Varlıklar ve varlık yönetimi

Plan kapsamındaki varlıklara, bunların dağılımına ve güncel değerlerine ilişkin detaylı bilgi ve değerlendirmelere bu bölümde yer verilir. Varlık değerlemesinde 2011/11 nolu Genelge'de belirtilen hususlar göz önünde bulundurulur.

Üyelerin tahmini emeklilik birikim değerlerinin hesabı bu bölümde yapılır ve katkıların, anlamlı bir emeklilik birikimi üretebilme potansiyeli açısından, yeterliliğine yönelik değerlendirmelere yer verilir.

Fon/varlık yönetimi sürecine ve yatırım performansına ilişkin bilgi ve değerlendirmelere de bu bölümde yer verilir.

Fon/varlık yönetimi gideri, aidatlar, hizmet alım bedelleri gibi yatırım performansına doğrudan yansıtılamayan giderler burada belirtilmeli ve hesaplamalara dahil edilmelidir.

Hizmet sunucusunun yatırım ilkeleri, yatırım ilkelerinin belirlenme yöntemleri, yatırım riskinin yönetimi, yatırım performansının izlenebilirliği ve şeffaflığı hakkında detaylı bilgi verilmelidir.

7. Duyarlılık analizi

Getiri oranı, enflasyon, katkı payı düzeyi ve aktüerin belirleyeceği diğer kritik değişkenler dikkate alınarak, üyelerin tahmini birikim değerlerine ilişkin olarak duyarlılık analizleri yapılır.

8. Sonuç ve öneriler

Bu bölümde, plan katılımcıları tarafından ödenen katkılara, katılımcıların tahmini birikim değerlerine, katkı ve birikim tutarlarının anlamlılığına ve yatırım sürecine ilişkin değerlendirmelere yer verilir. Aktüerin bu ve diğer konulardaki iyileştirme önerileri önem sırasına göre belirtilir.

9. Aktüer bilgileri

Bu bölümde, raporu hazırlayan aktüerin adı ve sicil numarası ile aktüerin ıslak imzası bulunmalıdır.

EK 2

EMEKLİLİĞE YÖNELİK TAAHHÜTTE BULUNAN KURULUŞLAR İÇİN AKTÜERYA RAPORU REHBERİ

1. AMAÇ ve KAPSAM

Bu rehber, üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketindeki emekliliğe yönelik faaliyetlerin aktüeryal denetimi hakkındaki mevzuat gereğince hazırlanacak aktüerya raporuna ilişkin olarak aktüerlere yardımcı olmak amacıyla düzenlenmiştir.

2. TANIMLAR

Bu rehberde geçen;

Hizmet sunucusu: Üyelerine veya çalışanlarına emekliliğe yönelik taahhütte bulunan dernek, vakıf, sandık, tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşu veya sair ticaret şirketini,

Katkı: Emeklilik taahhüt planı kapsamında prim, aidat ve benzeri adlar altında alınan emekliliğe yönelik ödemeleri,

Kazanılmış hak: Hesaplama tarihi itibarıyla, emeklilik taahhüt planı kapsamında hizmet süresi, katkı ödemesi ve benzeri nedenlerle oluşan hakların, üyenin muhtemel emeklilik tarihine kadar planda kalacağı varsayımı altında hesaplanan yükümlülüğünün aktüeryal bugünkü değerini,

Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,

Plan: Hizmet sunucusunun üyelerine veya çalışanlarına sunduğu emeklilik taahhüt planı ve diğer her türlü hizmet, fayda ve taahhütlere ilişkin esas ve usuller ile teamüllerin bütünü,

Tahmin aralığı: Hesaplamalarda kullanılacak herhangi bir varsayıma ilişkin alt ve üst limitleri gösteren aralığı,

Ücret cetveli: Üyenin her bir yıl için beklenen ücretini gösteren listeyi,

Üye: Emekliliğe Yönelik Taahhütte Bulunan Kuruluşların Aktüeryal Denetimi Hakkında Yönetmelikte tanımlanmış olan aktif ve pasif üyeleri, ifade eder.

3. AKTÜERİN SORUMLULUĞU

Aktüerya raporu açık, anlaşılır ve ilgili mevzuatta istenen hususları karşılayacak şekilde yeterli detayda düzenlenir.

Aktüer, hizmet sunucusunun aktüeryal durumunu doğru şekilde belirlemeye yönelik gerekli tüm analizleri yapar ve yaptığı bu analizler kapsamında kısa, orta ve uzun vadede planın aktüeryal dengesi hakkında değerlendirmelerde bulunur; ancak aktüeryal açığın oluşmasından sorumlu değildir.

Aktüer, hesaplamalarda kullandığı bilgilerin yeterli ve güvenilir kaynaklardan sağlanmış olmasına dikkat eder. Hizmet sunucusu tarafından varlıklara ve üyelere ilişkin sunulan verilerin denetimi ve güvenilirliğinden aktüer sorumlu değildir. Bununla birlikte raporda, verilerin ve bilgilerin kullanılan varsayımlarla ve önceki dönemlere ait veriler ve bilgilerle tutarlı olmasına yönelik değerlendirmelerde bulunulur.

Aktüer, aktüeryal hesaplamaların amacına ulaşmasını sağlayacak yeterli ve uygun verilerin bulunmadığına kanaat getirirse, hesaplama yapmayabilir ve bu durumu, gerekçeleri ile birlikte Müsteşarlığa raporlar ve bir örneğini hizmet sunucusuna iletir.

4. AKTÜERYAL HESAPLAMALARA İLİŞKİN ESASLAR

4.1 Hesaplama Dönemi

Aktüeryal yükümlülüklerin hesaplanmasına esas süre; hizmet sunucusuna üye olunan tarihte başlar ve hizmet sunucusunun üyeye karşı yükümlülüklerinin sona erdiği tarihte biter.

4.2 Aktüeryal Hesaplama Yöntemleri

Aktüeryal hesaplamalar; hizmet sunucusu tarafından sunulan hizmet, fayda ve taahhütlere ait aktüeryal yükümlülüklerin hesaplanması; aktüeryal varsayımların ve yöntemlerin seçilmesi, fonlama ve varlık değerlendirme yöntemlerinin belirlenmesine yönelik gerçekleştirilen işlemleri ifade eder.

Plan kapsamında sunulan hizmet, fayda ve taahhütlere ilişkin yükümlülüklerin hesaplanmasında aktüeryal değerlendirme dönemine ait, hesaplamalara esas varlık ve yükümlülüklerin belirlenmesi, varlıklara, yükümlülüklerin yapısına ve üyelere ilişkin bilgilerin derlenmesi, varsayımların seçilmesi, geçmiş ve geleceğe yönelik taahhütlerin hesaplanmasında uygun yöntemlerin belirlenmesi gerekir.

Aktüeryal hesaplamalarda emekliliğe ilişkin yükümlülükler için ayrılan karşılıklar ile varsa hizmet sunucusu tarafından sağlanan diğer hizmet, fayda ve taahhütler için ayrılmış karşılıklar bir bütün olarak dikkate alınır.

Aktüerya raporu kapsamında yapılacak hesaplamalar iki maddede toplanır:

1. Kazanılmış haklara ilişkin aktüeryal bugünkü değer hesabı ile mevcut varlıkların hizmet sunucusunun yükümlülükleri bazında karşılaştırılması,
2. Yükümlülükler için gelecekte kazanılacak hakların bugünkü değeri ile gelecekte alınması beklenen katkıların bugünkü değerinin hesaplanması.

Aktüeryal hesaplamalarda kullanılan varsayımlar, bu rehber kapsamında belirlenen çerçevede, esas itibarıyla aktüerin öngörülerine göre belirlenir. Bununla birlikte aktüerin, hesaplamalara esas grubun yapısı, sunulan hizmet, fayda ve taahhütler ile üye ve çalışanların demografik özelliklerine ilişkin geçmiş verilerden de yararlanarak uzun vadeli tahminlerde bulunması gerekir. Gerekli görüldüğü takdirde grup dışındaki veri kaynaklarından da yararlanılabilir.

Aktüerya raporunda varlık ve yükümlülük hesaplamalarının aktüeryal değerlendirme tarihi (plana ilişkin hesaplamalarda kullanılan verilerin esas alındığı tarih) itibarıyla yapılması esastır. Aktüeryal değerlendirme tarihinden hesaplamaların fiilen yapıldığı tarihe kadar geçen süredeki önemli durumlar

ayrıca raporlanır. Bunlara ek olarak hesaplama tarihinden sonra gerçekleşmesi muhtemel önemli gelişmelerin var olması halinde aktüerya raporu bu olayların etkilerinin de değerlendirilmesini içerir.

Hesaplarda üyelerin tamamının dikkate alınması ve hesaplamaların mümkün olduğunca bireysel temelli yapılması esastır.

4.3 Yükümlülüklerin Hesaplanması (*aktüeryal yükümlülüklerin bugünkü değeri*)

Hizmet sunucusunun sunduğu her türlü hizmet, fayda ve taahhütlere ilişkin aktüeryal yükümlülüklerin bugünkü değeri aktüerya raporunda ayrı ayrı hesaplanır. Hesaplanan bu tutarlar, kazanılmış haklar ve gelecekte kazanılacak haklar şeklinde ayrıştırılır.

Bu Rehberdeki esaslara göre hesaplanacak toplam aktüeryal yükümlülüklerin bugünkü değeri, varsa varlıkların ve gelecekteki katkı ödemelerinin bugünkü değeri ile karşılaştırılır ve aktüeryal değerlendirme tarihi itibarıyla hizmet sunucusunun aktüeryal yükümlülükleri karşılama düzeyi bulunur.

Aktüeryal yükümlülüklerin bugünkü değerinin hesaplanması sırasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır.

- a) Aylık bağlama oranının yıllara göre değiştiği veya belirli dönemlerle sınırlandırıldığı durumlar,
- b) Gelecekteki ücret artışlarına ilişkin tahminler,
- c) Üyenin planda emeklilik tarihine kadar kalması halinde emeklilikte tahakkuk etmiş aktüeryal yükümlülüklerin üzerinde yapılacak ödemeler,
- ç) Emeklilik sonrası sunulan hizmet, fayda ve taahhütlerdeki güncellemeler,
- d) Hizmet, fayda ve taahhütlerin kamu emeklilik sistemleri ile ilişkisi (üyeye sunulan hizmet, fayda ve taahhütlerin kamu emeklilik sistemlerindeki bir gelire veya parametreye bağlı olduğu durumlar için).

4.4 Varlıkların Değerlemesi

Varlıklar piyasa değerlerine uygun olarak değerlendirilir. Kullanılacak yöntem kısa vadeli piyasa dalgalanmalarının etkisini azaltacak şekilde belirlenir. Varlıkların değerlendirilmesinde kullanılan yöntem ve varsayımlar, aktüeryal bugünkü değerin hesaplanmasında kullanılan yatırım getiri oranı ile ilişkilendirilir.

Yatırım araçlarının piyasa değerinin doğrudan kullanılmadığı ve piyasa değerinin belirlenemediği durumlarda bu durum kullanılan yöntem ile birlikte raporda açık olarak belirtilir.

Raporda, varlıklarla yükümlülüklerin vade ve likidite uyumuna da yer verilir.

5. RAPORDA KULLANILACAK VARSAYIMLAR

5.1 Aktüeryal Varsayımların Seçilmesi

Aktüer, hizmet sunucusu tarafından sunulan hizmet, fayda ve taahhütlerin özelliklerine uygun mantıklı demografik ve ekonomik varsayım kümesini seçer. Seçilen varsayımların, hesaplama konusuna risk ve hesaplama dönemine uygun bir yapıda olması beklenir. Her bir hesaplama yönteminde aktüer bir risk için birden fazla varsayım belirleyebilir. Aktüer gerektiğinde seçilen varsayımların hesaplamalara olası sonuçlarını da gösterir.

Aktüer, hesaplamalarda kullanılacak varsayımların türlerini belirler. Bu varsayımlara ilişkin rapor ve çalışmalardan yararlanarak varsayım formatını oluşturur. Varsayım formatı, verilerin detayı, cinsiyet, yaş, hizmet süresi gibi temel verileri ve eksik verileri içerir. Aktüer, bilgi ve tecrübesi ile plana özel varsayım setini oluşturur.

5.2 Tahmin Aralığı

Aktüer, ekonomik varsayımları seçerken her bir varsayım için ilgili verileri ve hesaplamaları etkileyecek plana özel hususları (yükümlülüklerin süresi, varlıkların yapısı, vb) dikkate alarak en iyi tahmin aralığını belirler. Bu aralık içerisinde hesaplama en uygun noktayı varsayım olarak seçer.

5.3 Varsayımların Seçilmesinde Genel Kurallar

Hesaplamalarda kullanılan demografik ve ekonomik varsayımlar, diğer varsayımlar ile tutarlı olmalıdır. Aktüer, varsayımların tutarlılığına ve ilgili hesaplama döneminde geçerliliğine ve seçilme nedenlerine ilişkin değerlendirmelerde bulunur.

Seçilen her demografik ve ekonomik varsayım için aktüer, o değişkene ilişkin belirlediği en iyi tahmin aralığındaki ilgili özel durumları da dikkate alır.

Aktüer, demografik ve ekonomik varsayımlarla ilgili değişik kaynaklardan elde edilen verileri kullanır. Demografik ve ekonomik varsayımlar, aktüerin hesaplama tarihi itibarıyla bilgi ve tecrübesi sonucu planla ilgili değerlendirmelerini gösterir. Aktüer hesaplamalar sonrasında planla ilgili temel varsayımların değişmesini gerektiren bilgilere ulaşırsa, bunların etkilerini de değerlendirir.

5.4. Demografik Varsayımlar

Aktüeryal hesaplamalarda emekli olma oranı, mortalite, maluliyet ve maluliyetten iyileşme hali, ayrılma, aile yapısı, evlenme ve boşanma olasılıkları ve ekonomik varsayımlarla ilişkili olmayan diğer demografik varsayımlar kullanılabilir.

Bu varsayımlar, plana özgü tablolar veya faktörler şeklinde olabileceği gibi genel istatistiklere dayalı mortalite/morbidite tabloları veya faktörlerin plana göre düzeltilmiş halleri de olabilir.

Planlarla ilgili varsayımlar belirlenirken aşağıdaki kaynaklar dikkate alınır.

- a) Planı temsil edebilecek başka bir plan veya gruba ilişkin yıllık gelir veya sigorta sözleşmesine bağlı olmayan planların sonuçlarına dayalı tecrübe veya basılmış tablolar,
- b) Planın ve hizmet sunucusunun kayıp veya kazanç yaratabilecek nitelikteki işlemleri,
- c) Planın tasarımını etkileyebilecek rapor ve çalışmalar,
- ç) Varsayımlara ilişkin genel eğilimleri gösteren rapor veya çalışmalar.

5.4.1 Emekli Olma Oranı

Emekli olma oranı varsayımı seçilirken; plan tasarımında emekliliği teşvik eden özel durumlar, plan kapsamındaki emeklilikte yapılacak ödemenin kamu emeklilik sistemleri ile ilişkisi ve bu sistemlerden yapılacak ödemeler, hizmet sunucusu tarafından emeklilik sonrası döneme yönelik sunulan hizmet, fayda ve taahhütler dikkate alınır.

5.4.2 Ayrılma

Ayrılmalara ilişkin varsayımlarda; plana, işyerine ve sektöre özel ilgili meslek, istihdam politikası, çalışma koşulları, sendikalaşma, tehlike koşulları, iş yerinin bölgesi gibi faktörler ile hizmet sunucusunun yaptığı katkıların hak edilme şartları, erken emeklilik ve ayrılmalara ilişkin kurallar dikkate alınır.

5.4.3 Mortalite ve Maluliyet

Mortalite oranları seçilirken; emeklilik öncesi dönem ve emeklilik sonrası dönem için ilişkin farklı tabloların kullanılmasına özen gösterilir ve mortalitedeki iyileşmeler dikkate alınır. Plandaki tanımlara göre maluliyet ve maluliyetten iyileşme varsayımları için üye, hak sahipleri veya üye gruplarına yönelik ayrı tablolar kullanılabilir.

Mortalite oranları seçilirken; Müsteşarlıkça farklı bir tablonun kullanılması öngörülmediği sürece, TÜİK 2013 tablosu temel senaryo varsayımı olarak kullanılmalıdır. Öte yandan, aktüerin takdiri doğrultusunda, uygulamanın nedeni net bir şekilde açıklanmak koşuluyla başkaca mortalite tablosu kullanılabilir, ancak bu durumda TÜİK 2013 tablosuna duyarlılık analizinde mutlaka yer verilmelidir. Bunun yanı sıra, plandaki tanımlara göre maluliyet ve maluliyetten iyileşme varsayımları için üye, hak sahipleri veya üye gruplarına yönelik ayrı tablolar kullanılabilir.

5.4.4 Aile Yapısı ve Evlenme Olasılıkları

Aile yapısının plan kapsamında sunulan hizmet, fayda ve taahhütleri etkilemesi ve ilgili verilere ilişkin yeterli bilgi bulunmaması durumunda, aktüer, hane halkı ile ilgili ortalama çocuk sayısı, eşin yaşı ve çocukların cinsiyeti gibi demografik varsayımlarda bulunabilir. Ayrıca plan kapsamında katılımcının vefatı halinde eş veya çocuklara belirli koşullarda ödeme yapılmasının öngörülmesi halinde ilgili ödemenin yapılacağı eş ve çocuklara ilişkin varsayımlarda bulunulur.

Evlenme, boşanma ve yeniden evlenme durumlarının plan kapsamındaki hizmet, fayda ve taahhütlerin kapsamını etkilemesi halinde hesaplamalarda bu hususlara ilişkin varsayımlarda bulunulur. Bu durumda, hak sahiplerinin yaşları ve diğer demografik özellikleri de dikkate alınır.

5.5 Ekonomik Olmayan Diğer Varsayımlar

Aktüer hesaplamalarda, planın yapısına göre idare masrafı şarjmanı, gruba yeni katılımlar, farklı faydaların seçilme olasılıkları, çalışma saati gibi varsayımlara ilişkin öngörüle bulunur.

5.5.1 İdari Masraf Şarjmanı

Aktüer, fon yönetimi, yatırım danışmanlığı, sigorta gibi yatırım getiri oranı varsayımına doğrudan yansıtılamayan giderler ile varsa denetim birimlerine veya kamuya ödenen aidatlar, muhasebe ve bağımsız denetim hizmet bedelleri, aktüeryal hizmetler, plan idare ve tahsil masrafları, hukuksal hizmetler, saklayıcı hizmet bedelleri gibi masrafları dikkate alır. Bu masraflar sabit bir miktar olabileceği gibi varlıkların veya yatırım gelirinin bir oranı, yatırım gelirinde belirli bir oranda azalma veya katkı, aidat veya yükümlülüklerin bir oranı şeklinde de olabilir.

5.5.2 Plana Yeni Katılımlar ve Çalışma Saatleri

Plana yeni katılımların mümkün olması durumunda, yeni katılımların yapısı ve sayılarına ilişkin tahminlerde bulunulur ve bunun etkisi raporda ayrıca değerlendirilir.

Çalışma saatine ilişkin varsayımlarda ilgili sektör veya işyerinin özelliği dikkate alınır. İşyerinden ayrılma ve işe dönüş ile ilgili verilerde de varsa sektör ve işyerinin özellikleri dikkate alınır.

5.5.3 Plan Kapsamında Sunulan Fayda Seçenekleri

Üyelerin plan kapsamında sunulan farklı faydaları kullanma olasılıklarına ilişkin varsayımlarda plan kapsamında sunulan faydaların yapısı, başlama dönemi ve koşulları ile geçmişte bu faydaların kullanılma oranları dikkate alınır.

5.6 Ekonomik Varsayımlar

5.6.1 Ekonomik Varsayımların Kapsamı

Aktüeryal hesaplamalarda enflasyon, yatırım getirisi (fonların getiri oranı), teknik faiz oranı (iskonto oranı), ücret artışı ve ücret cetveli, sosyal güvenlik, geçinme endeksi, bireysel hesap büyüme oranı, kişisel temelli hesaplanamıyor ise aylık bağlama oranına ilişkin varsayımlar ile planın özelliğine uygun diğer ekonomik varsayımlar kullanılır.

Aktüer, ekonomik varsayımları seçerken hesaplamanın amacını, hesaplanan yükümlülüğün özelliğini, hesaplama dönemini, plana yapılan ödemelerin yapısını, grubun yeni katılım beklentisini, varsayımların hesaplamalara etki düzeyini ve yakın ve geçmiş dönemlere ilişkin zaman serilerini dikkate alır.

Varsayım seti oluşturulurken güncel ekonomik veriler dikkate alınır. Bununla birlikte, sadece güncel ekonomik verilere göre varsayımlarda bulunulmamalıdır.

5.6.2 Enflasyon Oranı

Hesaplamalarda kullanılacak enflasyon oranı diğer değişkenlerin bir sonucu veya bunlardan bağımsız olarak seçilebilir. Enflasyon oranına ilişkin varsayım seçiminde aktüer; enflasyon verilerine ilişkin zaman serilerini inceleyebilir. Bu veriler, Üretici Fiyatları Endeksi, Tüketici Fiyat Endeksi, Gayri Safi Milli Hasıla Deflâtörü, Merkez Bankası enflasyon tahminleri, değişik vadelerdeki devlet iç borçlanma senetlerinin getirileri olabilir.

Aktüer, anılan verilerden yararlanarak planın yapısına uygun ve hesaplama dönemi için geçerli enflasyon oranını belirler. Enflasyon oranı, farklı dönemler için farklı oranlarda seçilebilir.

5.6.3 Yatırım Getiri Oranının ve Teknik Faiz Oranının Seçilmesi

Yatırım getiri oranı, hizmet sunucusunun sahip olduğu varlıkların geçmişte oluşmuş veya gelecekte beklenen yatırım getiri oranını; teknik faiz oranı ise nakit akışlarının bugünkü değerini bulmak için kullanılan iskonto oranını ifade eder.

Aktüeryal hesaplamalar yapılırken, Müsteşarlıkça farklı bir faiz oranının kullanılması öngörülmediği sürece temel senaryoda yatırım getiri oranı ve teknik faiz oranı varsayımları için %2,5 reel faiz oranı kullanılmalıdır. Bununla birlikte, hesaplamalarda nominal varsayımlar kullanılması durumunda, nominal faiz oranının,

$$\text{Reel Faiz Oranı} = \frac{(1 + \text{Nominal Faiz Oranı})}{(1 + \text{Enflasyon Oranı})} - 1$$

eşitliği için %2,5 reel faiz oranına denk olması gerekmektedir. Öte yandan, aktüerin takdiri doğrultusunda, uygulamanın nedeni net bir şekilde açıklanmak koşuluyla farklı bir reel faiz oranı kullanılabilir, ancak bu durumda %2,5'luk reel faiz oranına duyarlılık analizinde mutlaka yer verilmelidir.

Diğer taraftan, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamında hizmet veren vakıflar için temel senaryoda iskonto ve getiri oranı olarak %9,8 reel faiz oranı esas alınır.

5.6.4 Ücretlere İlişkin Varsayımlar

Planların yapısına bağlı olarak ücret artışları aktüeryal hesaplamalarda üyenin kazanılmış haklarının bugünkü değeri hesaplamalarında belirleyici parametrelerdendir. Üyenin hesaplama dönemindeki ücretinin enflasyon, ekonomik büyüme, verimlilik ve kişisel özelliklere bağlı olarak değiştiği kabul edilir. Ücret cetveli, tek bir oran şeklinde ifade edilebileceği gibi yaşa, hizmet süresine, üyenin kişisel özelliklere bağlı kısma bağlı olarak yıllar itibarıyla değişkenlik gösterecek şekilde enflasyonla ilişkili olarak kullanılacak ücret cetvelini belirler. Bu incelemede, hizmet sunucusunun ücret uygulamaları ve geçmiş deneyimler, ücretlerin yaş ve hizmetlere göre bugünkü düzeyi, geçmiş ücret artış verileri ve bunların benzer sektör veya aynı bölgedeki diğer ilgili verilerle karşılaştırılması, genel ücret ve verimlilik artışlarına ilişkin genel ekonomik veriler dikkate alınır. Ücret artışlarıyla ilgili taahhüt ya da teamüllerin açıkça belli olmadığı durumlarda, aktüer sadece ücret artış oranlarını konu alan özel bir duyarlılık analizi yapar.

Ücretlere ilişkin varsayımların belirlenmesinde aşağıda listelenen plana özel hususlar varsa dikkate alınır.

- a) Ücret artış politikaları ve kısa dönemde beklenen politika değişiklikleri (Örneğin sabit ücret yerine performansa dayalı esnek ücretlendirme geçmiş ücret artış serilerinden farklılık yaratacaktır),
- b) Üyeler ve sektör içi rekabet (Örneğin kısa vadeli aktüeryal hesaplamalar hariç olmak üzere üyeler arasında ve üyelerin bulunduğu sektör arasındaki rekabetin ücretler üzerinde etkisi dikkate alınmaz),
- c) Toplu sözleşme görüşmeleri ve sözleşmelerin genel koşulları (Örneğin toplu sözleşmelerdeki sözleşmenin yapıldığı tarihteki özel koşullar nedeniyle konmuş bazı hükümlerin gelecekte de uzun süreli olarak aynen devam edeceği varsayılmayabilir),
- ç) Ücretlerdeki ikramiye, fazla çalışma karşılıkları gibi değişken kısımlar (Örneğin, ücret içindeki ikramiye ve fazla çalışma miktar ve oranlarının son üç yıllık ortalamaları dikkate alınabilir),
- d) Planın sonlanacağı tarih (Örneğin, aktüer daha kısa vadeli varsayımlarda bulunabilir).

Aktüer, aktüeryal hesaplamalara esas döneme ilişkin farklı türde ve oranda ücret cetvelleri belirleyebilir.

5.6.5 Asgari Geçim Endeksleri

Plan kapsamında sunulan hizmet, fayda ve taahhüt miktar ve hadleri ile katkıların, bir endeks ile güncellenmesi halinde, bu hususlar ekonomik varsayımların seçilmesinde dikkate alınır.

5.6.6 Değişken Çevrim Faktörleri

Plan kapsamında sunulan faydalardan toplu ödemenin maaşa, maaşın toplu ödemeye çevrilmesi gibi seçeneklerin bulunması halinde aktüer, bu seçenekleri varsayımlarda dikkate alır. Çevrim faktörleri seçilen mortalite/morbidite tablosu, emekli maaşı artışları, daha önceden verilmiş garantiler ve teknik faiz oranı çerçevesinde yıllar itibarıyla farklı oranlarda ve miktarlarda belirlenebilir.

5.7 Aktüeryal Hesaplamalarda Yakınsama

Aktüer, gerektiğinde hesaplamaların amacına uygun olarak yakınsamalar kullanabilir. Yakınsamaların detaylı hesaplamalardan önemli sapma yaratmayacağı durumlarda aktüeryal hesaplamalar kısmen örnekleme yoluyla da yapılabilir.

5.8 Eksik Verilerin Tamamlanması

Üyelere ilişkin doğum yılı, hizmet süresi gibi verilerin eksik olması halinde, bu durumun hesaplamalara etkisi dikkate alınarak verilerin tamamlanması istenir. Bununla birlikte, eksikliği veya yetersizliği giderilemeyen verilerin olması durumunda aktüer bu veriler için uygun varsayımlarda bulunabilir.

6. DUYARLILIK ANALİZİ ve SENARYO TESTLERİ

Aktüer, aktüeryal hesaplamalarda kullanılan varsayımların değişmesinin hesaplamalara etkisini inceler ve aktüerya raporunda özetler. Rapor, enflasyon ve teknik faiz oranı esas olmak üzere yatırım getirisi, ücret artış oranı, ayrılma oranı ve diğer varsayımlarından uygun olanlar ile yapılacak duyarlılık analizlerini içermelidir.

Temel senaryo analizinde, Müsteşarlıkça farklı bir faiz oranı ve tablonun kullanılması öngörülmediği sürece, TÜİK 2013 tablosu ve %2,5 reel faiz oranı esas alınarak yapılan aktüeryal hesaplamalara ek olarak aşağıda yer alan varsayımların (diğer varsayımlar sabit kalmak kaydıyla) kullanıldığı asgari 5 duyarlılık analizi senaryosunun raporda yer alması gerekmektedir:

1. %2,5 reel faiz oranı yerine %1,5 kullanılması
2. %2,5 reel faiz oranı yerine %3,5 kullanılması
3. TÜİK 2013 tablosu yerine TRHA 2010 tablosunun kullanılması,
4. TÜİK 2013 tablosunun yerine CSO 1980 tablosunun kullanılması.
5. Plana yeni üye dahil edilmediği varsayımının kullanılması.

Diğer taraftan, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 20 nci maddesi kapsamında kurulmuş vakıflar için, duyarlılık analizinde kullanılacak olan iskonto ve getiri oranı olarak %9,8 nominal faiz oranı kullanılır ve “5.6.3” başlığı altında belirtilen formül göz önünde bulundurularak seçilecek uygun bir enflasyon oranı varsayımı ile birlikte aktüeryal hesaplamalar yapılır. Bunun yanı sıra söz konusu vakıflar için, yukarıda belirtilen 3,4 ve 5 no.lu senaryolara da duyarlılık analizinde yer verilir.

Öte yandan, Aktüerin gerekli görmesi halinde; hizmet sunucusunun geçmişte elde ettiği yatırım getirisi, benimsediği yatırım politikası ya da hesaplama döneminde içinde bulunulan ekonomik durum vb. etkenler nedeni belirtilerek, farklı varsayımlar altında ek duyarlılık analizleri yapılabilir.